

Tillsammans för barnens bästa i Sörmland

Bakgrund:

Liv och Hälsa Ung och Barnhälsovårdens årsrapport är två av de rapporter som visar att barn och unga i Sörmland har sämre fysisk och psykisk hälsa jämfört med riket som helhet. Andelen elever som går ut grundskolan med godkända betyg är lägre än i riket som helhet enligt uppgifter i Kolada. Sörmland är det län som har den högsta andelen barn och unga som lever i barnfattigdom i Sverige påvisar Rädda Barnens Barnfattighedsrapport från 2019, med stora skillnader inom länet.

En del av ovanstående har försämrats över tid, en del ligger relativt stadigt på en för barnens framtid inte gynnsam nivå. Att ge alla barn och unga i Sörmland bra förutsättningar för ett hälsosamt liv är inte, och kan inte vara, en uppgift för en enskild aktör. Arbete med dessa frågor behöver ske tidigt och i samverkan mellan Hälso- och sjukvård, Socialtjänst och Barn- och utbildning samt andra aktörer som möter barn och unga i sin verksamhet.

I den gemensamma samverkansstrukturen i Sörmland, där samtliga sörmländska kommuners Socialtjänst och Region Sörmland finns representerade, har beslut tagits om att genomföra ett utvecklingsarbete som går under namnet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland*. Förskola och skola har tidigt visat en viljeriktning att samverka i utvecklingsarbetet genom Skolchefsnätverket som finns i Sörmland.

Det övergripande syftet är att barn och unga i Sörmland ska erbjudas bästa möjliga och jämlika förutsättningar för att kunna utveckla och upprätthålla sin fysiska och psykiska hälsa och sitt välbefinnande. Vidare är syftet att barn, unga och vårdnadshavare ska få möjlighet till tidiga och samordnade insatser.

Med barn och unga menas invånare i Sörmland från födsel till den dag man fyller 18 år.

Utvecklingsarbetet:

- Utvecklingsarbetet pågår 2021–2025

- Två processledare driver och stödjer arbetet: Malin Sjöqvist, Nettan Eliasson
- Samverkan mellan socialtjänst, skola/förskola och hälso- och sjukvård
- Tio huvudmän (Alla 9 kommuner + Region Sörmland)
- Länsgemensamt regionalt stöd är projektägare, där processledare även är anställda
- Arbetet sker främst i samverkansstrukturen med arbete i primärt beredningsgrupp- och arbetsgrupper barn
- Följeforskning, Osman Aytar MDU och Lina Larsson, FoU

Målbild

Den gemensamma målbilden är att alla barn i Sörmland ska ges möjligheter till god fysisk och psykisk hälsa genom en god och trygg uppväxt utifrån varje barns behov.

Samverkan ska ske med ett helhetsperspektiv kring barnens hälsa.

- Målbilden är tagen i valfritt politiskt organ i alla kommuner samt i regionen.

Utvecklingsarbetets mål

- Att det i Sörmland finns en länsövergripande samverkansmodell för tidiga insatser för barn och unga
- Att ett implementeringsarbete av samverkansmodellen är påbörjat
- Att en plan för fortsatt implementering och uppföljning av samverkansmodellen finns tillgänglig

Organisation

Beställare av uppdrag: Länsstyrgruppen

Samarbetspartner: Skol- och förvaltningschefsnätverket i Sörmland

Ägare av uppdraget: Länsgemensamt regionalt stöd

Projektbeställare är Länsstyrgruppen i Sörmland, som består av socialchefer från samtliga kommuner i Sörmland och av divisionschefer från Region Sörmland. Länsstyrgruppen har kroat arm med länets skolchefsnätverk som är en viktig samverkanspart och en del av initieringen.

Länsstyrgruppen och skolchefsnätverket har utsett representanter till en styrgrupp som träffas en gång i månaden.

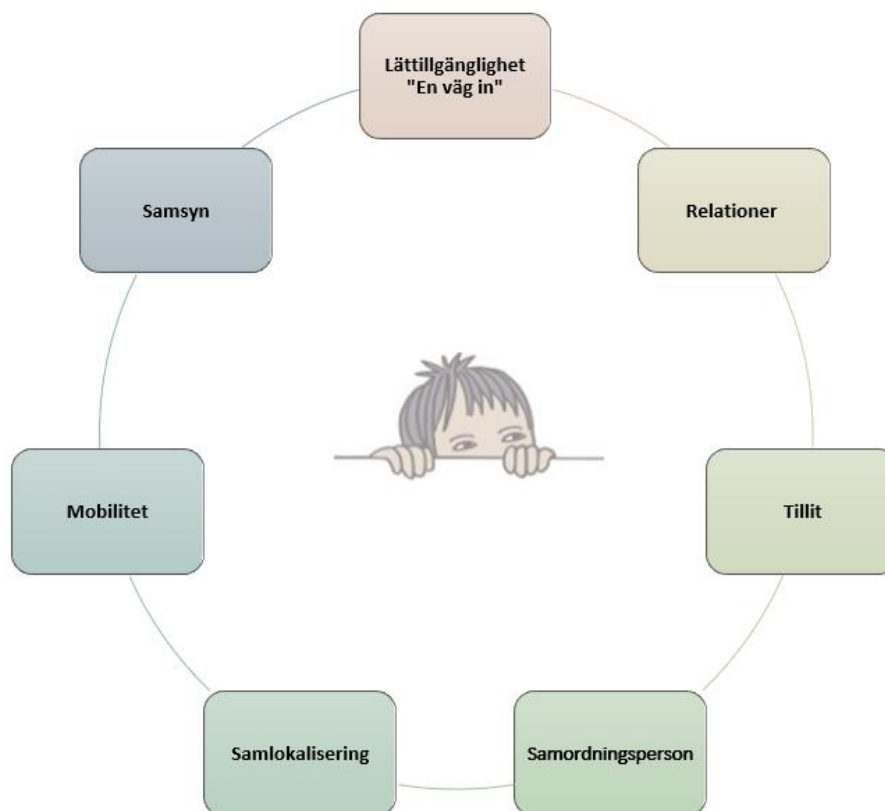

Processledarna arbetar sedan i länets samverkansstruktur, det vill säga i Beredningsgrupp barn och Arbetsgrupper barn i länet, som består av chefer från socialtjänst, skola/förskola och hälso- och sjukvård. Det finns tre arbetsgrupper i länet: Västra, Södra och Norra.

Processen

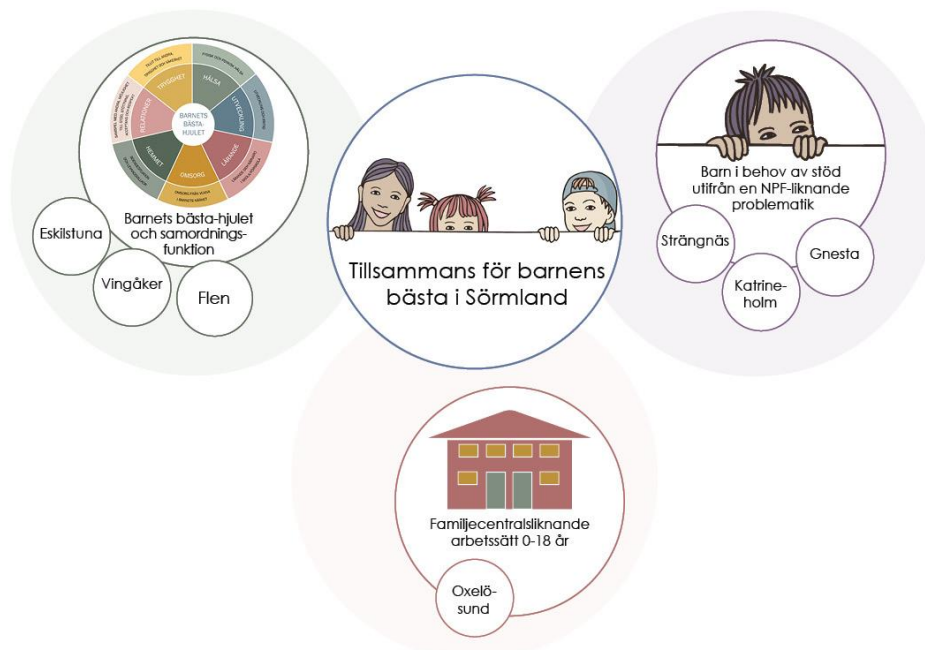
2021: Primärt fokus låg vid att förankra arbetet hos alla huvudmän både på politisk- och tjänstepersonsnivå. En målbild skapades som togs i samtliga kommuner och i Region Sörmland.

2022: Primärt fokus låg vid en behovsinventering. Intervjuer gjordes med ungdomar, vårdnadshavare och med professionella inom socialtjänst, skola, förskola och hälso- och sjukvård. En kartläggning utfördes kring vad som fungerar bra och vad som är utmanande i samverkan i redan befintliga samverkansmodeller. De tre delar som kartlades var: ungdomsmottagningar, familjecentraler och Barnahus. Workshops gjordes på olika sätt och i olika frågor i arbetsgrupper barn i samverkansstrukturen. Resultat från alla dessa delar analyserades och landade i nedanstående punkter som innefattar centrala delar som behövs i arbetet med barn, unga och vårdnadshavare.

2023 prövas nya arbetssätt i pilotformat som syftar till att möta upp delar eller helheten i de sju centrala delarna från behovsinventeringen. Olika nya arbetssätt testades i: Flen, Vingåker, Eskilstuna, Oxelösund, Katrineholm, Strängnäs och Gnesta. Arbetssätten som testats har tagit inspiration från Skottlands arbete kring tidiga samordnade insatser för barn och unga och/eller från familjecentralernas arbetssätt i samverkan. Tillfälliga arbetsgrupper har även skapats för att föra en dialog om arbetet med SIP utifrån ett barnperspektiv, ett arbete som senare fortsatte i arbetsgrupp södra barn. I tre av kommunerna påbörjades ett delprojekt benämnt ”Barn i behov av stöd utifrån en NPF-liknande problematik”.

Beskrivning av piloterna

Nedan ges en lite utförligare beskrivning av de piloter som påbörjades 2023 och som fortfarande under 2024 pågår.

Barnets bästa- hjulet/ Samordningsfunktion:

Två delar från den så kallade Skottlandsmodellen. Barnets bästa-hjulet är ett verktyg som hjälper alla runt barn att prata om helheten kring barn och ungas hälsa. Det är ett hjul med olika skyddsfaktorer som har sin grund i bland annat barnkonventionen. Genom att använda samma verktyg oavsett var vi arbetar kan professionella få en samsyn och ett gemensamt språk kring barn och ungas hälsa. Barn, unga och vårdnadshavare kan även få ett igenkänt sätt att prata om sin livssituation och sitt mående. Hjulet har lånats från

Kronobergs län som sedan flera år arbetar med detta. Den andra delen är samordningsfunktion vilket syftar till att professionen ska samordna kontakterna så snart ett barn eller en ungdom har mer än en kontakt.

Dessa delar pågår i: Flen, Vingåker och Eskilstuna.

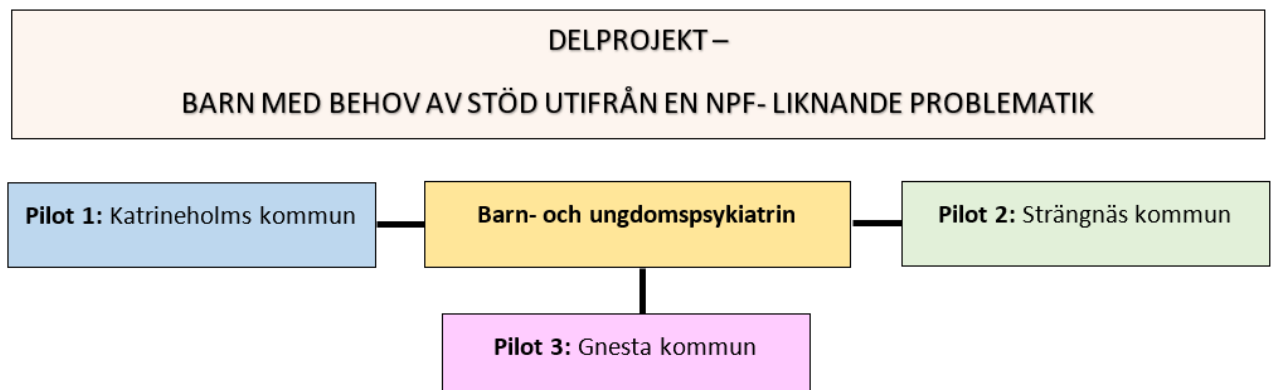
Familjecentrals-liknande arbetssätt 0–18 år:

Denna del grundar sig på familjecentralernas välfungerande arbetssätt där behovsinventeringen har visat på de positiva delarna i samverkan då det sker genom samlokalisering. Familjecentraler finns för barn 0–5 år och därefter går ansvaret över till elevhälsan och samlokaliseringen försvinner. Även om samlokaliseringen lyfts som en vinst har behovsinventeringen visat en stor vikt av ett mobilt arbetssätt då inte alla har möjlighet att transportera sig av olika anledningar, vilket behöver tas in i detta pilotarbete.

Pilotarbete kring familjecentralsliknande arbetssätt 0–18 år sker under i Oxelösund. Samverkan mellan socialtjänst, skola/elevhälsa, samtalsmottagning (BUP) och ungdomsmottagningar. Arbetet sker genom att styrgruppen för familjecentralen har utsett representanter till en arbetsgrupp som med stöd av Processledare undersöker möjligheterna till att utöka familjecentralen upp till 18 år. Bland annat har en enkät utförts till professionella inom regionen och kommunen och vidare kommer en undersökning hos barn/unga och vårdnadshavare göras för att ytterligare undersöka behoven av eventuell samlokalisering.

Delprojekt Barn i behov av stöd utifrån en NPF- liknande problematik

Ett delprojekt har även skapats avseende Barn i behov av stöd utifrån en NPF- liknande problematik där tvärprofessionella team från socialtjänst, skola och BUP arbetar för att ge barn och unga i förskoleklass-åk6 stöd innan utredning av eller i väntan på NPF- diagnos. Delprojektet projektleds av BUP i Sörmland. Delprojektet leds av BUP på 25 % och utförs i Katrineholm, Gnesta och Strängnäs (en kommun i varje länsdel).

Målgrupp: Barn och unga, 6–12 år, med NPF- liknande problematik och deras vårdnadshavare. (Dvs innan diagnos eller i väntan på utredning)

Mål: Delprojekt målet är att pröva och följa upp nya arbetssätt kring tidigt och samordnat stöd för barn och unga med behov utifrån en NPF-liknande problematik.

Önskade effektmål:

- Barn, unga och vårdnadshavare får tillgång till tidiga och tillgängliga insatser
- Fler barn och unga lever med en god psykisk och fysisk hälsa och en negativ utveckling av psykisk ohälsa har bromsats och psykiska besvär har minskat
- Barn, unga och vårdnadshavare i behov av stöd ska genom effektiv samordning få tillgång till nödvändiga kontakter med barn och ungas behov i centrum
- Fler barn och unga närvarar i skola samt uppnår kunskapskraven i skolan.
- Färre barn i Sörmland ska behöva utredas för diagnos inom NPF-spektrumet och i stället utvecklas med tillräckligt stöd.

Tidiga insatser innebär interventioner som sätts in i ett tidigt skede av en för barnet/den unge ogynnsam utveckling.

Varför samverkan?

- 37 % av eleverna med NPF- diagnos når kunskapskraven i svenska, engelska och matematik (Autism- och Aspbergerförbundets skolenkät 2020)
- 56 % frånvaro hos eleverna med NPF- diagnos (Autism- och Aspbergerförbundets skolenkät 2020)
- Barn med funktionsnedsättning löper 3–5 gånger större risk att utsättas för någon typ av våld än andra barn (UNIFEC m fl)
- Antalet frågeställningar om dessa diagnoser till barn- och ungdomspsykiatri har ökat över tid (Intern information, BUP Sörmland)

Nuläge

Utvecklingsarbetet har nu presenterat en läns gemensam samverkansmodell för tidiga insatser för barn. Modellen är godkänd från styrgrupp och ska under september ut på remiss i länet. I oktober lyfts modellen i Länsstyrgrupp och skolchefsnätverkets möte för beslutsfattande. Vidare ska processledarna arbeta med en implementeringsplan samt stödja i implementeringen under 2025.

Modellens uppbyggnad:

- Gemensamt förhållningssätt. Fokus på samverkan, främjande och förebyggande samt barnets rättigheter
- Gemensam process. Beskriver processen för att kunna upptäcka, kartlägga och samarbeta
- Arbetsätt och verktyg. Innefattar gemensamma arbetsätt och verktyg som stöd till alla som arbetar med barn och unga
- Ledning och styrning. Beskriver den gemensamma ledningen och styrningen av samverkansmodellen genom att ha gemensamma mål, nya satsningar och utvärdering/uppföljning